

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการวิจัย:

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโโคเนื้อสำหรับภาคใต้ตอนล่าง

ผู้วิจัย:

ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ เอกลิงศักดิ์ อังกรศรรณ นกพร ภาชีรัตน์ บัญชา สัจจาพันธ์ และสุชารุส ศุขสกิตย์

จากการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดโโคเนื้อและเนื้อโโคและ (2) หาข้อเสนอแนะที่เหมาะสมสำหรับการจัดการโโคเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างซึ่งได้แก่ จังหวัดสงขลา พัทลุง ตรัง สตูล ปัตตานี ยะลา และนาทีว้าส โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการใช้แบบสอบถาม จำแนกประเด็นที่สอบถามออกเป็น 3 ประเด็น คือ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโโคเนื้อ ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยง และข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโโคเนื้อด้วยสอบถามผู้ประกอบการเลี้ยงโโคเนื้อ จำนวน 339 ราย

ในประเด็นของผู้เลี้ยงโโคเนื้อ จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายมากที่สุด (ร้อยละ 43.61) รองลงมา คือ เลี้ยงเพื่อขายในครัวเรือน ร้อยละ 20.30 เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ร้อยละ 19.55 และเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ร้อยละ 16.54 ตามลำดับสำหรับพันธุ์โโคเนื้อที่เกษตรกรเริ่มต้นเลี้ยงมากที่สุด (ร้อยละ 76.27) คือโโคพื้นเมือง รองลงมา คือ โโคเนื้อสุกผสม (บราร์มัน หรือชาร์โรเลย์) ร้อยละ 20.34 และพันธุ์บราร์มันร้อยละ 3.39 ตามลำดับ โดยผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงโโคเนื้อจำนวนตั้งแต่ 1-5 ตัวร้อยละ 46.80 รองลงมา คือ เลี้ยงโโคเนื้อจำนวนตั้งแต่ 6-10 ตัว ร้อยละ 40.24 ตั้งแต่ 11-15 ตัว ร้อยละ 8.54 และเลี้ยงโโคเนื้อจำนวนมารองลงมา คือ เลี้ยงแบบปล่อยหากินตามธรรมชาติร้อยละ 37.50 และเลี้ยงแบบขังคอกสลับกับการปล่อยแบบจำกัดร้อยละ 2.86 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผู้เลี้ยงโโค ส่วนมาก (ร้อยละ 57.14) ไม่มีแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงโโคเนื้อ แต่ใช้แหล่งพืชอาหารสัตว์จากพื้นที่สาธารณะในการปล่อยแทะเลื้ม หรือตัดหญ้าให้โโคกิน

เนื่องจากพืชอาหารเป็นบจจัยทางด้านอาหารที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงโโค จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร พบว่า ภาคใต้ตอนล่างมีจำนวนประชากรสัตว์เดียวต่อหัวสิน 600,962 ตัว มีความต้องการอาหารขยายประมาณ 3,465,876.5 กิโลกรัมวัตถุแห้งต่อวัน หรือเท่ากับ 11,541,368.75 กิโลกรัมสดต่อวัน เมื่อพิจารณาเฉพาะประชากรโโคเนื้อซึ่งมีจำนวน 461,596 ตัว พบร่วมโโคเนื้อมีความต้องการอาหารขยายประมาณ 3,231,172 กิโลกรัม (วัตถุแห้ง)ต่อวัน หรือเท่ากับ 10,759,802.76 กิโลกรัมสดต่อวัน แต่พื้นที่สามารถผลิตพืชอาหารสัตว์ได้เพียง 2,404,811 กิโลกรัม (วัตถุแห้ง)ต่อวัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าปริมาณพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่มิ่งไม่เพียงพอ กับแนวคิดในการเพิ่มจำนวนโโคเนื้อและสัตว์เดียวต่อหัวสินในรูปแบบฟาร์ม การเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับวิธีการจำหน่ายโโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยง พบร่วมกับลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.00) นิยมจำหน่ายแบบขายเหมาหัวตัว ซึ่งส่วนมากจำหน่ายในราคาที่สูงกว่า 12,000 บาทต่อตัว ร้อยละ 36.36 รองลงมา ร้อยละ 29.55 จำหน่ายในราคายังตั้งแต่ 5,001-8,000 บาทต่อตัว ร้อยละ 20.45 จำหน่ายในราคายังตั้งแต่ 8,001-10,000 บาทต่อตัว และร้อยละ 13.64 จำหน่ายในราคายังตั้งแต่ 10,001-12,000 บาทต่อตัว โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.68) จำหน่ายโโครังละ 1-2 ตัว สำหรับสถานที่จำหน่ายโโคเนื้อพบว่ากุ้มตัวอย่างนิยมจำหน่ายโโคให้แก่พ่อค้าที่มาซื้อเองถึงบ้าน ร้อยละ 95.12 ส่วนการจำหน่ายโดยการซื้อขายกับเพื่อน หรือสำหรับพิธีทางศาสนา มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.88 ทั้งนี้ไม่รวมการนำไปส่งโรงฆ่าโดยตรง และนำไปขายตลาดนัดโโค

เมื่อพิจารณาถึงการบริโภคนื้อโโค พบร่วมกับบริโภคส่วนมากในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล (ร้อยละ 52.88) นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมา ร้อยละ 46.78 นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ 0.34 นับถือศาสนาคริสต์ ยกเว้นผู้บริโภคในจังหวัดพัทลุง สงขลา และตรังที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทั้งนี้ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมบริโภคนื้อโโคเป็นลำดับที่ 4 รองจากเนื้อปลา เนื้อไก่ และอาหารทะเล สำหรับเหตุผลหลักที่เลือกบริโภคนื้อโโค เพราะชอบในรสชาติของเนื้อหั้นนี้ เนื้อโโคจากโโคพื้นเมืองได้รับความนิยมบริโภคมากที่สุด โดยผู้บริโภคนิยมซื้อนื้อโโคสด (เนื้อร้อน) จากตลาดสดมาประกอบอาหารมากที่สุด และนิยมเลือกซื้อนื้อส่วนเนื้อสันนอกและสันในมากที่สุด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริโภคในพื้นที่บริโภคนื้อโโคประมาณ 0.5-1 กิโลกรัมต่อสัปดาห์

ดังนั้น จึงควรวางแผนการบริหารจัดการเลี้ยงโโคเนื้อสำหรับภาคใต้ตอนล่างที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร นอกจากนี้การสร้างกลุ่มผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์หรืออาหารทางเลือกอื่นๆ รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่แปลงหญ้าสารและ การสร้างเครือข่ายของผู้เลี้ยงโโคเนื้อเป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการ

Abstract

Research title: Development Plan for Beef Cattle Management in the Lower Southern Provinces

Researchers: Chaiyawan Wattanachant, Telerngsak Angkuraseranee, Kanokporn Pacheerat, Bancha Satchaphan and Suchart Suksathit

The aims of this study were (1) to determine the circumstances associated with the production and marketing of beef cattle and its meat, and (2) to suggest a suitable strategy for beef cattle production for the lower southern part of Thailand (Trang, Phatthalung, Satun, Songkhla, Pattani, Yala and Naratiwat). Data from documents and queries were used in this study. A questionnaire was divided in to three parts: general information about beef cattle farmers, information about modes of beef cattle rearing, and information about the economic situation of farmers. Interviews were provided by a total of 339 cattle farmers.

From the results, information from the farmers indicated that the main objective for rearing beef cattle was for food distribution (43.61%) followed by rearing beef cattle as a personal preference (20.30%), for religious activities (19.55%) and for household consumption (16.54%). Native cattle was the most popular breed (76.27%) raised by farmers, followed by crossbreeds between Brahman or Charolais with native (20.34%), and finally Brahman (3.39%). In terms of number of cattle reared, it was found that farmers like to keep about 1-5 cattle for one production cycle (46.80%), followed by 6-10 (40.24%), 11-15 (8.54%) and more than 16-20 head (4.24%), respectively. In addition, cattle were mostly tethered (50.00%) nearby a household or crop plantation, while 37.50 and 2.86% of them were freely grazed in natural pasture or reared under semi-intensive systems. However, most farmers had no pasture area (57.14%), but used public or natural land for grazing or cut grass off of it as cattle feed.

Roughage is an important factor in terms of diet in the raising of beef cattle. Analysis of the data from documents indicated that in the lower southern area, the number of ruminants was 600,962 head which need roughage in quantities of approximately 3,465,876.5 kg dry matter (DM)/day or 11,541,368.7 kg (fresh wt.)/day. When considering only the number of beef cattle reared in this part, 461,596 head of cattle were found which would consume approximately 3,231,172.0 kg DM/day or 10,759,802.7kg (fresh wt.)/day. However, an estimate of how much roughage can be produced by this part of the land comes to only 2,404,811.0 kg DM/day. Therefore, it can be said that the amount of roughage in this area is inadequate to support the idea of increasing the number of beef cattle and other ruminants. Increasing forage crops in this area is therefore necessary.

With regard to distribution, by far most of the sample group preferred selling beef as live cattle (94.00%). They normally earned more than 12,000 baht/head (36.36%) followed by 5,001-8,000 baht/head (29.55%), 8,001-10,000 baht/head (20.45) and 10,001-12,000 bath/head (13.64), respectively. The number of cattle sold was mostly in the range of 1-2 at a time (73.68%). From this study, ninety five percent of cattle were

sold right at the farm to local merchants (95.12%), while 4.88% of them were sold to neighbors, and 4.88% were sold for religious activities. No cattle was sold directly for slaughter or sold at the cattle market.

Regarding beef consumption, it was found that most of consumers in the provinces of Pattani, Yala, Naratiwat and Satun were Muslim (52.88%) followed by Buddhist (46.78%) and Christian (0.34%), respectively. Elsewhere in the lower south, consumers in the provinces of Phatthalung, Songkhla and Trang were mostly Buddhist. In terms of meat preference, it was indicated that beef was mostly the fourth choice of the consumers who preferred fish as their first choice followed by chicken and seafood. The main reason for beef consumption was having a taste for beef, and the meat of native cattle was the most accepted. Warm fresh meat from the fresh market was most commonly purchased for household use. From interviews, the most popular beef cuts for household consumption were loin and fillet. Consumers normally consumed about 0.5-1 kg per week.

Therefore, appropriate guidelines for management of beef cattle production in the lower southern area should be designed. In addition, establishment of forage production groups or other alternative feed groups, including public pasture development groups, and networks of beef cattle raisers is a mission that must be carried out.

กิจกรรมประกาศ

ผู้จัดข้อข้อบพระคุณสำนักงานกองทุนวิจัย (สกว.) และข้อข้อบคุณศูนย์เครือข่ายวิจัยเทคโนโลยีเนื้อสัตว์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่กรุณาให้การสนับสนุนทุนวิจัย ข้อข้อบพระคุณ รศ. ดร.จุฑารัตน์ เศรษฐกุล ที่กรุณาให้การสนับสนุนและดำเนินการ สำหรับการทำวิจัย ข้อข้อบพระคุณผู้อำนวยการปศุสัตว์เขต 9 (สพ.ญ. ศศิวิษฐ์ รัฐลักษณากุล) และปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์ เขต 9 นายด่านกักกันสัตว์สงขลาและนายด่านกักกันสัตว์นราธิวาสที่กรุณาให้การสนับสนุนบุคลากรและข้อมูลสนับสนุนการ วิจัย ข้อข้อบคุณกลุ่มผู้ประกอบการค้าโควิดชีวิต เกษตรกรผู้เลี้ยงโควิดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ที่กรุณาให้สัมภาษณ์และ ข้อมูลประกอบการวิจัย ข้อข้อบคุณหัวหน้าภาควิชาสัตวศาสตร์ (รศ.ดร.วันวิชาชัย งามผ่องไส) คุณนันทิดา ไชยทอง คุณนันสวัล บุญวงศ์ และคุณสันติ หมัดหมัน ที่ให้การจัดการข้อมูลประกอบการวิจัย

คณะผู้วิจัย